

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" **"עטרת שרה"**
ע"ש רבי רפאל זכובי בן פינחס זצ"ל ע"ש מו"ר שרה זכובי בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרָשֶׁת: מִצְרַע

עֲלוֹן מִס': 2012 | תשפ"ד

ליקט וערך: הרב רפאל זכובי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זכובי שליט"א

"מִוֶּת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן"

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב) - מסופר שהופיע אדם אחד בביתו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ולחש באוזניו על אודות מעשיו הגרועים של פלוני, ואמר: "בוודאי עקב מעשיו הרעים, פקדה אותנו המגפה הקשה לאחרונה". הפטיר רבי ישראל ואמר: "התורה ציותה לשלוח את המצורע אל מחוץ לשלשה מחנות, וכן אסור להושיב עמו טמא אחר, צריך להבין מדוע התורה הרחיקה את המצורע כל כך? אלא יש לבאר, שהרי אמרו חז"ל (ערכין טו:), שצרעת באה על חטא לשון הרע, פעמים רבות נכשל האדם בחטא זה בעקבות ראיית חטאים ופגמים אצל הזולת, אף אם הם נכונים. על כן אומרים לו לבעל הלשון הרע: 'אם חושב אתה את עצמך למומחה במציאת חטאים ועוונות של אחרים, צא אל מחוץ למחנה בהתבודדות מוחלטת, ושם תמצא את עוונותיך שלך!'"

בזמן מלחמת תש"ח שהתחוללה בארץ ישראל, דם ישראל נשפך כמים. באחד הימים ניגש אדם אחד אל הרב מבריסק, ואמר לו: "נראה לי כי כל הצרות והיסורים באים מחמת ריבוי חילולי השבת בארץ הקודש". השיב לו הרב מבריסק: "יונה הנביא היה על ספינה שכל נוסעיה היו עובדי עבודה זרה, ובכל זאת כאשר באה רוח סערה אמר (יונה א, יב): **"יודע אני, כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם"**. למדים אנו מכך, שאפילו אם אדם נמצא בסביבה של עובדי עבודה זרה, וארע מצב של סכנה, עליו לחשוב, "בשלי הסער הגדול הזה", ולא לתלות את הסיבה באחרים!"

מעשה בתלמיד חכם שהגיע לארגנטינה לאסוף כסף למטרה מסוימת. בשבת בבוקר עלה על הבימה, ודרש דרשה בדברי אלוקים חיים. ציבור המאזינים נהנה מאד. בסעודה שלישית שוב דרש, והחליט שכעת כבר הוכשרה הקרקע לעריכת המגבית שלשמה הגיע. הוא החל לעסוק בנושא חשיבות התמיכה בלומדי התורה, אלא שלפתע ראה שחל שינוי בפניהם של שומעי השיעור. אותם אנשים שהיו רתוקים למוצא פיו, החלו להזעיק פנים, ולשלוח לעברו מבטי בוז נסתרים. פנה אליהם ושאל בתמיהה, "מה ארע כעת, מדוע השתנו פניכם?" קם הגבאי ושאל: "האם הרב עובד גם כסופר סת"ם?" הרב המופתע השיב: "כן". לפני כולם חוורו.

הרב ביקש לשמוע במה העניין, והגבאי אמר: "אם כבוד הרב מבקש, אספר לו. זה עתה נודע לנו, כי כבודו לוקח בעירו את ספרי התורה, כביכול להגהה, מוכר אותם, ולוקח את תמורתם לעצמו ומעמיד פני חסיד וצדיק". הרב לא איבד את עשתונותו, ושאל את הגבאי: "ומהיכן אתה יודע זאת?" השיב הגבאי: "שמעתי זאת מאחד המתפללים". נגשו אל מפיץ השמועה ושאלוהו, אך הוא הכחיש והשיב: "לא אמרתי שהרב גונב תמיד ספרי תורה, אלא שהרב גנב פעם אחת ספר תורה". "האם ראית אותי גונב ספר תורה?" שאל הרב. "לא", השפיל האיש את עיניו, "אבל פלוני אמר שהוא ראה". ניגשו לאותו פלוני ושאלוהו: "אתה ראית את הרב בגניבת ספר תורה?" "לא", השיב האיש, "אמרתי שהרב גנב ספר, לא אמרתי ספר תורה". "ומניין אתה יודע שגנבתי ספר?" שאל הרב. האיש הצביע על איש תלמיד חכם ויודע ספר שהיה בקהל ואמר "הוא אמר כך בפירוש". שאל הרב אף אותו: "מניין לך ידיעה זו?" ענה לו: "איני יודע כיצד התגלגלו הדברים, שמעתי את דרשתך, והדברים היו כל כך מתוקים, אמרתי לאיש שיושב לצדי, שוודאי הרב גנב את הדרשה מספר מסוים". מכאן ואילך התגלגלו הדברים ואיבדו שליטה. והוא שנאמר (משלי יח, כא): **"מִוֶּת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן"**.

אִשָּׁה כִּי תִרְעֶה (יב, ב) - בקורבנות יולדת יש הבדל בין עניה לעשירה. סימן לקורבנות שיש בהם הבדל בין עשיר לעני שבטי"ם = **שבועת העדות, ביטוי, טומאת מקדש וקדשיו, יולדת, מצורע.** (תפארת ישראל)

לֶבֶן אֹרֶז לֶבֶת (יב, ו) - ימי הבן נחלקים לשנים: קטן וגדול, ואצל הבת יש ארבעה זמנים וסימנך **נקב"ה** - נערה, קטנה, בוגרת, האשה (החיד"א)

נָגַע צִרְעַת הוּא (יג, כ) - למה נסמכה פרשת הנגעים לפרשת שמיני שבה נכתב על כשרות המאכלים? כי כשם שאדם נזהר בכל אשר הוא מכניס לפיו שיהיה כשר בתכלית, כך גם עליו להיזהר מאוד בכל מה שהוא מוציא מפיו. (רבי ישראל סלנטר)

והתגלח (יג, לג) - הפסוק **והתגלח** הוא פסוק ל"ג. רמז ל"ג בעומר שבו עושים תגלחת לבני שלש שנים.

וְגִלַּח אֶת-כָּל-שְׁעָרוֹ (יד, ח) - את זקנו מגלח כי דיבר בפיו, את גבות עינו על שהיה צר עין, ואת ראשו כנגד גסות הרוח. (כלי יקר)

וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּחָהּ ... וְעַל בְּהוֹן יְדוֹ... וְעַל בְּהוֹן רִגְלוֹ... וְעַל רֹאשׁ הַמִּטְהָר (יד, יז-יח) - הטעם שהכהן נותן את השמן במקומות אלו, כי יש כמה מיני לשון הרע: א) בדיבור בפה, לכן נותנים על ראש המטהר. ב) הולך ברגליו לדבר רכיל, לכן נותן על בוהן רגלו. ג) מצביע בידו ורומז לשון הרע עם תנועות ידיו, לכן נותן על בוהן ידו. ד) מקבל לשון הרע על ידי שמיעה באוזנים, כנגד זה יתן על תנוך האוזן. (צמח דוד)

מעשה ברב אחד, שסרב ללחוץ את ידו של שר נכרי, מפני שהצר לישראל. התרעמו עליו בני הקהילה וטענו שיש לכבד את השר רם המעלה. **השיב להם הרב בפיקחות:** "מנהג ישראל לומר 'ברוך הבא' כשמכניסים את התינוק לברית. ומדוע לא מברכים כן לחתן בר מצוה ולחתן ביום נישואיו? וגם מדוע אין מברכים כשמוציאים את התינוק לאחר הברית? אלא, כשנכנס התינוק הרי הוא ערל וכולם יראים מפני ערלים ומכבדים אותם, וכשיוצא הוא כבר יהודי מהול, ואין צריך לכבד אותו..."

מושגים ביהדות

ניסן

י' בניסן ב'תמ"ח, חל בשבת קודש. באותו יום נצטוו בני ישראל להכין את קורבן הפסח בעשור לחודש, והמצריים רצו להרוג את בני ישראל מפני הקרבת אלילם ובדרך נס ניצלו בני ישראל, משום זה נקראת השבת: "**שבת הגדול**", ועוד.

ב' בניסן ב'תפ"ז, נפטרה **מרים הנביאה** אחות אהרון הכהן ומשה רבינו ונקברה בקדש.

ב'ג בניסן, על פי האמור במגילת אסתר, ביום זה **הטיל המן את הפור** לגבי באיזה חודש להרוג את היהודים.

ב'ג בניסן ה'של"ה (1575), נפטר **מרן רבי יוסף קארו**, מגדולי הפוסקים, מחבר ה'שולחן ערוך', 'כסף משנה' וה'בית יוסף'.

סיפור השבוע

לשון הרע

הצרעת היא עונש על ספור לשון הרע, מידה כנגד מידה, המספר הפריד בין אדם לרעהו ובין איש לאשתו, כך הוא ילקה בצרעת, ועל ידי זה יפרד גם הוא מהסביבה ויישב חוץ למחנה. בדיוק מאותה סיבה נהגו גדולי עולם בכל הדורות להפריד עצמם ולהסתלק מבעלי הלשון, משום שההימצאות בסביבתם תכשיל אותם בקבלת לשון הרע, ותגרום להם לפירוד בין אחיהם, לכך העדיפו להפריד עצמם מהם ולהתרחק מסביבתם.

מסופר על ה'חפץ חיים' (רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל) שבאחת ממסעותיו למכירת ספריו, שבת בביתו של שוחט העיירה, לפני נטילת ידיים לסעודה שלישית שמע את השוחט אומר לאשתו: 'מה דעתך על חוצפתו של הקצב? הוא עוד יפול פעם בפח בשל שקריו, הוא הבטיח לפלוני שהבהמה ששחטתי בשבילו היא חלקה ללא כל סירחה!'. כשמע זאת החפץ חיים לא היסס לרגע ותיכף נעלם מביתו של השוחט מבלי שאיש ירגיש בכך. כאשר ראה המארח כי האורח אינו בא אל השולחן, יצא מהבית לחפשו, ולהפתעתו מצאו יושב וסועד סעודה שלישית בבית אחד ממכריו. השתומם השוחט מהתנהגותו של החפץ חיים, ושאלו: 'מדוע שינית את האכסניה? מה פגם מצאת בביתי? **ענה לו החפץ חיים:** 'אם טענה לך כלפי הקצב, הרי זה ענין של איסור והיתר, צריך אתה להזמין לרב, או להוכיחו בינו לבין עצמך, מדוע מספר אתה את כל זה לאשתך? הרי זה לשון הרע!', בכל כוחי אני מסתובב למכור את ספריי בענין הזהירות מלשון הרע, איך ארשה לעצמי להתאכסן בבית כזה שעוברים על עניינים אלו'.

יוסיף דעת

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב)

באחד המבחנים הפומביים שערך רבי יהודה צדקה זצ"ל ראש ישיבת "פורת יוסף" בירושלים, לתלמידים ששיננו בעל-פה מסכתות שלמות, קרא הבחור המסיים את ההדרן שבסוף המסכת, והגיע למילים "שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא". הפסיקו רבי יהודה ושאלו: "מה פשר הבקשה 'ותהי עימנו לעולם הבא'? וכי לא פשוט הדבר, שהאדם הגורס ומשנן מסכת שלמה, שתהא עמו גם לעולם הבא?" ומיד הסביר: "אין זאת, אלא לפי המובא בספר 'חובת הלבבות', שהמדבר לשון הרע, ייטלו ממנו לעתיד את כל זכויותיו אשר עשה, מצות ומעשים טובים, וכולם יזקפו לזכות אותו האיש שדיבר עליו. נמצא אפוא, שישנה מציאות, שהאדם לומד תורה בעולם הזה ואינה עומדת לו לעולם הבא, כי תילקח ממנו ותינתן לחברו. וזו אפוא כוונת התפילה, שתהא עימנו לעולם הבא, ומתפללים אנו בכך שלא נכשל חלילה בלשון הרע". (וזאת ליהודה)

יוסיף חכמה

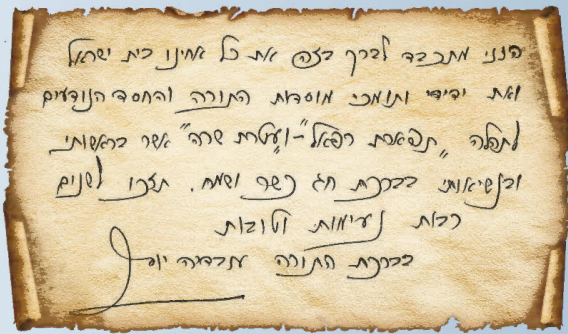
"למה המלאך סותרו על פיו?"

כח הדיבור: הגמרא במסכת נידה (ל): מביאה את תהליך יציאת הוולד לאוויר העולם: ת"ש "בסוד אלוה עלי אהלי" (איוב כט, ד) וכיון שבא לאוויר העולם בא מלאך וסוטר על פיו ומשכחו כל התורה כולה שנאמר (בראשית ד-ז): "לפתח חטאת רבץ" ואינו יוצא משם עד שמשביעין אותו שנאמר (ישעיה מה-כג): "כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון". נשאלת השאלה: לשם מה המלאך נותן לו דווקא מכה על הפה ומשאיר לו סימן לכל חייו? שייתן לו מכה על הראש או על איבר אחר. מה רוצה המלאך לומר לתינוק ולהשאיר בו סימן לכל חייו?! התשובה נמצאת בגמרא מסכת סנהדרין (דף צט:): אמר רבי אלעזר כל אדם לעמל נברא שנאמר (איוב ה, ז) "כי אדם לעמל יולד" איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא? כשהוא אומר "כי אכף עליו פיהו" הוי אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה. כשהוא אומר (יהושע א, ח): "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך" - הוי אומר לעמל תורה נברא... אם אלה הדברים נוכל להביין: כשבא המלאך, ונותן לתינוק מכה על הפה, ומכניס בו את הנשמה... כניסת הנשמה לגופו של היהודי אומרת - דע לך, התפקיד שלך כאן, 'הרוח ממללא' שלך, נועד לעמל פה - עמל תורה ועמל תפילה. אומר המלאך, לאותו יהודי שיוצא כרגע לאוויר העולם - אתה באת לכאן, בגלל הפה שלך! זה עיקר תפקידך כאן!

ברכה חג מרגשת ממאור ישראל הראשון לציון הגאון מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל בכתב יד קודשו לתומכים והמסייעים למוסדות התורה והחסד "תפארת רפאל" אשר עמדו בראשותו ובנשיאותו.

כמידי שנה אנו מחלקים סלי מזון לקראת חג הפסח הקרב ובא, כדי להביא את שמחת החג לכמה שיותר משפחות. הציבור נקרא להרים את תרומתו וברכת מרן מאור ישראל תעמוד לו ולזרעו אכ"ר

תרומות ניתן לשלוח לכתובת המשרד - רחוב קפלנסקי 1 תל אביב 6687001
או בכרטיס אשראי בטלפון מס' 1800-260-260

אימרת השבוע

"אין להאמין אלא למי שמאמין" (רבי משה דוד ואלוי)

מדור ההלכה על פי הראשון לציין הגאון
מזן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ס

עֵשֶׂה לְךָ רֵב

הִלְכוֹת מְכִירַת חֶמֶץ

- א. המוכר את חמצו לגוי באמצעות הרבנות, נכון שלא יכלול את הכלים שנמצא החמץ בתוכם, בשטר המכירה, כדי שלא יצטרך להטבילים במקוה טהרה לאחר הפסח, וכדין הקונה כלים מן הגוי. ואם עבר וכלל הכלים בשטר המכירה, יש להצריכם טבילה בלי ברכה, בין בכלי מתכות, בין בכלי זכוכית. ואם רוצה למכור חנותו לגוי ביחד עם החמץ שבתוכה, יעשה שאלת חכם.
- ב. אין לקנות שום מצרך שיש בו חמץ, לאחר הפסח, בין מאכל בין משקה (כגון בירה), אלא מבעלי מכולת וצרכניה שמכרו את החמץ שלהם לגוי, על ידי הרבנות המקומית כנהוג, או על ידי תעודה מתאימה, כדי שלא ישל בחמץ שעבר עליו הפסח. אבל אסור לקנות מיהודי לא דתי שאינו שומר תורה ומצוות, שיש לחוש פן לא מכר חמצו לגוי על ידי הרבנות המקומית, קודם לפסח, כנהוג. ואפילו הוא אומר שמכר חמצו קודם הפסח, אין לסמוך על דיבורו, מאחר שנהוג לתת תעודה מתאימה מהרבנות המקומית בתאריך של אותה שנה המאשרת דבר המכירה, לפיכך אין להאמינו עד שיראה את האישור הנ"ל.
- ג. לכתחילה אין ראוי למכור את החמץ באופן עצמאי, שהרי יש מחלוקת בפוסקים באיזה קנין הגוי קונה. ולכן צריך למכור את החמץ באמצעות רבנות מקומית וכדומה. ומיהו מי שעבר ומכר את החמץ לגוי באופן פרטי, כגון בקנין כסף וכדומה, אין החמץ נאסר בהנאה כדין חמץ שעבר עליו הפסח, אלא המכירה תופסת מספק, וספק דרבנן לקולא.
- ד. זקן או הולה שאינו יכול למכור את החמץ בעצמו, יכול למנות שליח שיחתום במקומו על השטר של הרבנות וימכור את החמץ בשבילו. ומי שמכר את החמץ של שכנו בלי להודיע לו, וחשב בדעתו שיש בזה מצד זכין לאדם שלא בפניו, בדיעבד המכירה מועילה שלא לאסור את החמץ, מדין חמץ שעבר עליו הפסח. אבל לכתחילה אין למכור את החמץ של חבירו בלי לקבל ממנו רשות ושליחות, כי יש אומרים דזכין לאדם שלא בפניו, אבל לא זכין מאדם שלא בפניו.
- ה. מי שמכר את החמץ ופירט את המקום שהחמץ נמצא בו, ואחר הפסח נתברר לו שהיה לו בקבוק ויסקי [חמץ] בתוך הארון שלא ידע על קיומו, בדיעבד אין הויסקי נאסר כדין חמץ שעבר עליו הפסח.
- ו. תושב ארץ ישראל שיש לו חמץ בארצות הברית, ולפני ערב פסח ביקש מהרב המקומי למכור לו את החמץ לגוי, והרב מכר את החמץ בערב פסח לפני זמן איסורו שם, אבל לפי שעות ארץ ישראל, היה זה בשעות אחר הצהריים, שכבר נאסר החמץ בארץ ישראל, נחלקו האחרונים אם יש ללכת בזה אחר מקום המצאו של החמץ, או אחר מקום בעליו של החמץ. ומכיון דהא דקיימא לן חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנאה הוא רק מדרבנן, משום קנסא שעבר על 'בל יראה', בכהאי גוונא שלא יצא הדבר מכלל ספק, הוי ספק דרבנן ולקולא. והחמץ מותר לאחר הפסח.
- ז. שליח שנתמנה על ידי הרבנות המקומית לערוך את מכירת החמץ, רשאי למסור את שמות המוכרים לרבנות באמצעות הטלפון, ואינו צריך שיבוא בעצמו לרבנות למסור את השמות. אולם אם יש לו אפשרות לבוא בעצמו ולמסור את הרשימה, עדיף שיעשה כן. ויש אומרים שנכון לדקדק לשלם לרב איזה תשלום עבור טירחנתו במכירת החמץ.
- ח. בעל חנות מכולת הרוצה לקנות קודם הפסח כמות גדולה של איטריות, עוגיות יבשות, ומשקה בירה, כדי שיהיה לו למוכרם מיד אחר הפסח, ומוכר את כל החמץ שקנה לרבנות, לכתחילה אין ראוי לעשות כן.

תלמוד תורה לבנים
שיעורי תורה ויהדות לבנות
כולל ובית מדרש
כנסים תורניים
קירוב רחוקים
מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
עזרה לנושקים
הדרכה רוחנית לעולים חדשים
מוקד עולמי לאמירת תהילים
שבועון תורני

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ניו יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	
7:22	6:54	6:56	6:54	6:55	כניסת השבת
8:25	7:46	7:48	7:45	7:47	יציאת השבת
8:54	8:35	8:37	8:34	8:37	רבינו תם

עלון השבוע מוקדש לעילוי נשמת הצדיק
הרב אהליאב חיון בן חיים זצ"ל
נפטר י"ט בניסן תשע"ט
רבה של שכונת 'שפירא' בתל אביב
שיעמוד בתפילה על כלל עם ישראל - אמן. תנצב"ה

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ
מצרע
(שַׁבַּת הַגְּדוּל)

הַפְּטָרָה
"וערבה"
מלאכי ג'